

**סיכום פרק יג'
חטא המרגלים**

פסוקים א' - ט"ז:

- **סמיכות הפרשיות:** פרשת המרגלים נכתבה לאחר פרשת מרים, כדי לרמוז שהמרגלים לא נהגו כשורה בכך שראו שמרים נענשה על שדיברה לשון הרע ובכל זאת דברו גם הם לשון הרע.
  - **היוזמה לשליחת המרגלים:** בספר דברים כתוב שישראל בקשו "נשלחה אנשים לפנינו", כלומר שהיוזמה באה מהם, ובכך שה' אמר למשה "שלח לך אנשים" הכוונה היא שה' מתיר זאת, ולא שה' ציוה על כך.
  - **מיהם המרגלים:** "אנשים" = חשובים, "ראשי בני ישראל המה" – שנים עשר נשיאי השבטים.
  - **שינוי שמו של הושע בן נון:** משה שנה את שמו ליהושע, כי התנבא וידע שהמרגלים יחטאו, והתפלל עליו: י-ה יושיעך מעצת המרגלים. (עם זאת פירוש זה הוא דרש, שכן ראינו כבר קודם לכן שנקרא שמו יהושע [למשל: בפרק י"א, בתגובה על התנבאות אלדד ומידד], וכנראה שינה משה את שמו כשהפך יהושע משרתו).
- הוראות משה למרגלים (י"ז-כ'):**
- **בדיקת העמים היושבים בארץ:** חזקים או חלשים, רבים או מעטים, גרים בערים מוקפות חומה ("במבצרים") או בערים שאינן בצורות ("במחנים").
  - **בדיקת המים:** האם יש בארץ מעיינות - "ומה הארץ... הטובה היא אם רעה?"
  - **בדיקת החקלאות וטיב האדמה:** "ומה הארץ השמנה היא אם רזה?"
  - **בדיקה רוחנית:** "היש בה עץ (צדיק) אם אין", כלומר האם יש בארץ איש כשר שזכותו תגן על יושבי הארץ, ואי אפשר יהיה לכבוש אותם? (רש"י - דרש).
  - **הביאו מפירות הארץ:** "והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ".
- הביצוע ע"י המרגלים (כ"א-כ"ה):**
- **מסלול המרגלים:** מהצד הדרומי של הארץ הלכו מכוון מזרח לכוון מערב(לים), ולאחר מכן הלכו משם לכיוון צפון הארץ ("ממדבר צין עד רחוב לבוא חמת").
  - **מסלולו של כלב:** "ויעלו בנגב" – בלשון רבים = כל המרגלים היו בנגב כציווי משה, "ויבא עד חברון" – בלשון יחיד: רק כלב הלך לחברון, להתפלל בקברי האבות (מערת המכפלה) שינצל מהשתתפות בחטא המרגלים.
  - **הבאה מפירות הארץ:** המרגלים כרתו אשכול ענבים בנחל אשכול (הנקרא על שם האשכול). שמונה מרגלים נשאו את האשכול בעזרת 2 מוטות, אחד לקח תאנה, ואחד לקח רימון. כלב ויהושע לא לקחו כלום, כי הבינו שכוונת המרגלים להוציא דיבה.
  - **זמן הריגול** – המרגלים חזרו כעבור 40 יום. ה' ידע שהעם ייענש להיות במדבר מספר שנים כמספר ימי הריגול, ולכן ריחם על העם וקיצר למרגלים את הדרך.
- דיבת המרגלים (כ"ו-כ"ט):**
- **"וגם זבת חלב ודבש היא":** מתחילים לספר דברי אמת, כי כשאדם רוצה לשקר הוא מספר בתחילה דבר אמת, כדי לקנות את אמון השומעים, ואח"כ ממשיך בשקר.
  - **"וזה פריה":** כוונתם להוציא דיבה – כשם שהפרי משונה (ענק), כך העם משונה.
  - **"אפס כי עז העם":** אבל העם בארץ חזק.
  - **"והערים בצורות גדולות מאוד",** "וגם ילידי הענק ראינו שם": הפחדת השומעים.
  - **"עמלק יושב בארץ הנגב":** התכוונו להפחיד את העם, שהרי עמלק כבר נלחם בישראל בעבר.
  - **מזכירים את העמים באזור כדי להפחידם** - "והחתי והיבوسی והאמורי יושב בהר, והכנעני יושב על הים ועל יד הירדן", וממילא אי אפשר להיכנס לארץ.

סיכום ספר במדבר – לשימוש פרטי ולתלמידים

מתוך האתר של מאיר אביטן www.meir-avitan.co.il

ארץ זבת חלב ודבש מלכתחילה לא הייתה חיובית, וזאת ע"פ השימוש במילה "אפס" הבאה אח"כ, לומר כי עובדה זו היא כאין וכאפס לעומת היותם רבים ועצומים וכו'. רש"י אומר כי מלכתחילה אמרו עובדה זו כי אם רוצים ששקר יתקבל על דעת השומעים צריך להכניס גם קצת אמת בין הדברים. ב. במדבר ל"ב, מסופר כי בני ראובן, גד וחצי המנשה ניגשו למשה לבקש נחלה בעבר הירדן המזרחי ומשה הזכיר את חטא המרגלים כי חשב שהם רוצים להתחמק מכיבוש הארץ ובכך יבהילו את אחיהם. (בתוך כך נזכרים גם כלב ויהושע כמי ש"מלאו אחרי ה").	יג חטא המרגלים (כ"ה – ל"ג) בהזכירם כי הארץ הינה זבת חלב ודבש (כ"ו)? כיצד מוכיח זאת הפסוק הבא אחריו ומה מטרת ציינם עובדה זו ע"פ פירוש רש"י? ב. ציין מקום נוסף בספר במדבר בו נזכר חטא המרגלים וכתוב הסיבה לאזכור עניין זה שם.